

مذاکرات مجلس

دوره ششم تقنینیه

صورت مجلس یوم پنجشنبه بیست و هفتم مرداد ۱۳۰۵ مطابق دهم صفر یک هزار و سیصد و چهل و پنج

جلسه ۶

غائب با اجازه - آقای ارباب کیخسرو.
غائبین بی اجازه - آقایان میرزا ابراهیم خان قوام - اسکندر
خان مقدم - حائری زاده - شریعت زاده - آقازاده سبزواری -

مجلس دو ساعت و سه ربع قبل از ظهر به ریاست آقای تدین
تشکیل و صورت مجلس روز سه شنبه ۲۰ مرداد ماه قرائت و
تصویب شد.

حاج سیرزا حبیب‌الله اسین - محمد ولی‌خان اسدی - محمد هاشم سیرزا انسر - دکتر مصدق - سیرمناز.

دیرآمدگان بی‌اجازه - آقایان: حاج آقا اسمعیل عراقی - شیخ محمدعلی امام جمعه شیرازی فیروزآبادی - فیروز میرزا - بهار - میرزا سید مهدیخان فاطمی.

آقای رئیس اظهار نمودند برطبق اصلاحی که دوره قبل در قانون انتخابات به عمل آمده ابتدای دوره تقنینیه مجلس شورای ملی از روزی است که سه ربع اعتبارنامه‌های نمایندگان حاضر تصویب شود بنابراین روز بیست و دوم مردادماه سه ربع ساعت قبل از ظهر ابتداء ششمین دوره تقنینیه خواهد بود به علاوه تقدیم راپورتی را مشعر به عملیات دوره قنوت اخیر و صورت کلیه اثاثیه و اشیاء متعلق به مجلس از طرف آقای ارباب کیخسرو به مجلس شورای ملی اعلام و بقیه انتخاب‌اعضاء هیئت رئیسه شروع گردیده برای انتخاب دومین نایب رئیس جداگانه اخذ و استخراج آراء به عمل آمده بدو آقای طباطبائی دیا به اکثریت ۵۷ رأی از ۷۶ نفر و ثانیاً آقای مرتضی قلیخان بیات به اکثریت ۶۱ رأی از ۷۷ نفر نمایندگان حاضر به نیابت ریاست مجلس شورای ملی انتخاب گردیدند.

برای تعیین چهار نفر منشی انتخاب به عمل آمده و پس از اخذ و استخراج آراء آقای بامداد با ۵۸ رأی آقای نویخت با ۵۷ رأی آقای ضیاء با ۵۶ رأی و آقای عصر انقلاب با ۵۵ رأی از ۷۶ نفر نمایندگان حاضر انتخاب شدند پس از آن برای انتخاب سه نفر مباشر اخذ آراء شده و از ۷۷ رأی آقای جلائی با ۶۲ رأی آقای ارباب کیخسرو با ۶۱ رأی و آقای افشار با ۵۹ رأی منتخب گردیدند. در این موقع جلسه برای تنفس تعطیل و به فاصله نیمساعت مجدداً تشکیل و چهار فقره خبر از طرف شعبه اول راجع به نمایندگی آقایان: سیرزا سیداحمد بهبهانی - دکتر محمدخان مصدق - سیرزا محمدتقی بهار و احتشام‌زاده از طهران و یک فقره از طرف شعبه سوم

صورت مجلس یوم پنجشنبه ۱۲۷ مرداد ۱۳۰۵ مطابق دهم صفر ۱۳۴۵

(مجلس دو ساعت و سه ربع قبل از ظهر به ریاست آقای تاین تشکیل گردید) (صورت مجلس ۲۵ مردادماه را آقای اسیرتیمور کلالی قرائت نمودند).

رئیس - نسبت به صورت مجلس اعتراضی هست؟ (گفتند خیر)

رئیس - صورت مجلس تصویب شد. دو موضوع است که قبلاً به عرض مجلس سیرسانم یکی اینکه در قانون انتخابات که در دوره گذشته اصلاح شده است تصریح شده است که ابتدای دوره تقنینیه مجلس از روزی است که سه ربع اعتبارنامه‌های نمایندگان حاضر تصویب شود. اگر چه این مطلب معلوم است ولی بعضی از آقایان تقاضا کردند رسماً تذکر داده شود لهذا لازم است عرض کنم ابتدای دوره تقنینیه ششم روز بیست و دوم مردادماه سنه بطور تحقیق سه ربع به ظهر مانده قسمت دیگری راپرت مفصلی است که آقای ارباب کیخسرو رئیس اداره مباشرت تهیه و تقدیم

راجع به نمایندگی آقای داور از لار و یک فقره از طرف شعبه پنجم راجع به نمایندگی سیرزاحسینخان وزیری از ساوه و زرنند قرائت و نسبت به هر شش فقره فرداً فرد اخذ رأی شده تصویب گردید.

آقای رئیس اظهار نمودند خوب است پس از ختم جلسه شعب تشکیل و هر یک سه نفر برای کمیسیون بودجه و یک نفر برای کمیسیون محاسبات مجلس و کمیسیون عرایض و سرخصی و کمیسیون سبکرات از بین خود انتخاب نمایند و نیز در خصوص عده اعضاء کمیسیون‌های منتخبه از مجلس مختصرمذاکره به عمل آمده به ترتیب ذیل مقرر گردید: کمیسیون خارجه ۴ نفر داخله ۱۲ نفر عدلیه ۱۲ نفر فوائد عامه ۱۲ نفر نظام ۴ نفر معارف ده نفر قوانین ۱۲ نفر.

آقای آقاسید یعقوب راجع به عدم ارسال بعضی از دوسیه‌های انتخابیه به مجلس و لزوم سؤال از وزارت داخله شرح مختصری تقریر و آقای رئیس اظهار نمودند هر مطلبی در این خصوص دارید ممکن است به وسیله هیئت رئیسه اقدام شود ولی قبل از معرفی هیئت دولت نمی‌توان از وزراء سؤال نمود.

آقای عراقی پیشنهاد نمودند جلسه آتیه به روز سه شنبه اول شهریورماه موکول شود و پس از مختصرمذاکره نسبت به پیشنهاد ایشان رأی گرفته تصویب و جلسه آتیه به روز سه شنبه اول شهریور مقرر و دستور آن اجرای مراسم تحلیف و انتخاب کمیسیونها تعیین و مجلس نیمساعت قبل از ظهر ختم شد.

صورت جلسه در اول شهریورماه ۱۳۰۵ قرائت آقای آقاسید یعقوب راجع به اجازه آقای حائری‌زاده در جلسه قبل تذکر دادند که برای ایشان استعجازه نموده‌اند.

آقای رئیس فرمودند اصلاح میشود با اصلاح فوق تصویب شد. رئیس مجلس شورای ملی - سیدمحمد تدین منشی - سیدابراهیم ضیاء ، منشی - اسیرتیمور کلالی

(اخذ آراء به عمل آمد)

رئیس - آقایان نظار تشریف بیاورند. اخذ آراء تمام شد. (استخراج آراء به عمل آمده نتیجه به طریق ذیل حاصل شد) مهره تفنیشیه ۷۷ اوراق رأی ۷۷ آقای مرتضی قلیخان بیات ۶۱ رأی ورقه سفید علامت امتناع ۱۳ آقای ذوالقدر ۳ رأی.

رئیس - عده رأی دهندگان ۷۷ آقای مرتضی قلیخان بیات به اکثریت ۶۱ رأی انتخاب شدند شروع میشود به انتخاب چهار نفر منشی به انتخاب جمعی.

(اخذ آراء به عمل آمد)

رئیس - اخذ آراء تمام شد.

(استخراج آراء شده نتیجه به طریق ذیل حاصل شد)

مهر تفنیشیه ۷۶ اوراق رأی ۷۶.

آقای بامداد ۵۸ رأی آقای نویخت ۵۷ رأی. آقای ضیاء ۵۶ رأی. آقای عصر انقلاب ۵۷ رأی ورقه سفید علامت امتناع ۱۵ آقای طاهری ۶ رأی آقای امیر تیمور کلالی ۲ رأی. آقای ایلخانی ۲ رأی آقای زوار ۲ رأی. آقای شیروانی ۲ رأی آقا زاده خراسانی یک رأی. آقای خطیبی یک رأی و آقای محمد آخوند یک رأی. آقای سالار سعید یک رأی. آقای سیرزا نصرت‌الله بیات یک رأی. آقای ثقة‌الاسلام یک رأی. آقای ذوالقدر یک رأی.

رئیس - عده رأی دهندگان ۷۶ آقایانی که به اکثریت تامه نسبت بسمت منشی‌گری انتخاب شده‌اند به عرض میرسد اگر چه مختصر اختلافی در آراء هست ولی آراء محقق را عرض میکنم آقای بامداد با ۵۸ رأی آقای نویخت ۵۷ رأی ضیاء ۵۶ رأی عصر انقلاب با ۵۵ رأی انتخاب شدند آقایان موافقت چند دقیقه تنفس شود؟

بعضی از نمایندگان - انتخاب مباشرین هم تمام شود. رئیس - شروع میشود به انتخاب سه نفر مباشر به انتخاب جمعی.

(اخذ آراء به عمل آمد)

رئیس - اخذ آراء تمام شد. آقایان نظار تشریف بیاورند. (استخراج آراء نیز به عمل آمده نتیجه به قرار ذیل حاصل شد) مهره تفنیشیه ۷۷ اوراق رأی ۷۷.

آقای جلائی ۶۲ رأی آقای ارباب کیخسرو ۶۱ رأی آقای افشار ۵۹ رأی آقای ذوالقدر ۵۷ رأی ورقه سفید علامت امتناع (۴) آقای مهدوی یک رأی. آقای فاطمی یک رأی. آقای دادگر یک رأی. آقای فیروز میرزا یک رأی. آقای میرزا یدالله‌خان یک رأی آقای نجوی یک رأی.

رئیس - عده رأی دهندگان ۷۷ آقای جلائی به اکثریت ۶۲ رأی آقای ارباب کیخسرو ۶۱ رأی آقای افشار با ۵۹ رأی بسمت مباشرت مجلس شورای ملی انتخاب شدند. یک ربع تنفس داده میشود.

(در این موقع جلسه برای تنفس تعطیل و پس از نیمساعت مجدداً تشکیل گردید)

رئیس - چند فقره راپرت از شعب رسیده است راجع

به نمایندگی بعضی آقایان به عرض میرسد.

خبر شعبه اول راجع به نمایندگی آقای میرزا سیداحمد بهبهانی از طهران. (آقای فاطمی احضار برای قرائت راپرت) (خبر فوق به مضمون ذیل قرائت شد)

جریان انتخابات طهران به عرض رسیده در نتیجه آقای میرزا سیداحمد بهبهانی به اکثریت ۵۵۴ رأی به نمایندگی طهران منتخب و شعبه صحت نمایندگی ایشان را تصدیق مینماید.

رئیس - رأی گرفته میشود به نمایندگی آقای بهبهانی از طهران آقایانیکه تصویب می‌کنند قیام نمایند. (اکثر نمایندگان قیام کردند)

رئیس - تصویب شد. خبر دیگر راجع به نمایندگی آقای دکتر محمدخان مصدق از طهران.

(آقای فاطمی مجدداً راپورت فوق را به مضمون ذیل قرائت نمودند)

جریان انتخابات از قراری است که به عرض رسیده در نتیجه آقای دکتر محمدخان مصدق به اکثریت ۴۰۹ رأی از ۴۰۹ رأی به نمایندگی طهران منتخب و شعبه صحت نمایندگی ایشان را تصدیق مینماید.

رئیس - رأی گرفته میشود به نمایندگی آقای دکتر محمدخان مصدق از طهران آقایانیکه تصویب می‌کنند قیام فرمایند.

(اکثر نمایندگان قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. خبر دیگر راجع به نمایندگی آقای بهار از طهران.

(مجدداً آقای فاطمی شرح آتی قرائت کردند)

جریان انتخابات طهران از قراری است که بعرض مجلس رسیده در نتیجه آقای میرزا محمدتقی بهار با اکثریت ۴۷۴ رأی به نمایندگی طهران منتخب و شعبه صحت نمایندگی ایشان را تصدیق مینماید.

رئیس - رأی گرفته میشود به نمایندگی آقای بهار از طهران آقایانیکه تصویب می‌کنند قیام فرمایند.

(اکثر قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. خبر دیگر از شعبه اول راجع به نمایندگی آقای احتشام‌زاده از طهران.

(خبر مزبور نیز بشرح ذیل قرائت شد)

جریان انتخابات طهران از قراری است که بعرض رسیده در نتیجه آقای احتشام‌زاده با اکثریت ۴۳۹ رأی به نمایندگی طهران منتخب و شعبه صحت نمایندگی ایشان را تصدیق مینماید.

رئیس - رأی گرفته میشود به نمایندگی آقای احتشام‌زاده از طهران آقایانیکه تصویب می‌کنند قیام فرمایند.

(اکثر نمایندگان قیام کردند)

رئیس - تصویب شد. خبر دیگر از شعبه سوم راجع به نمایندگی آقای داور از لار.

(آقای شیروانی برای قرائت راپرت احضار و خبر راجع به نمایندگی آقای داور را باین مضمون قرائت نمودند).

شعبه سوم دوسیه انتخابات لار در خصوص نمایندگی آقای داور را تحت شور قرار داده تمام جریانات انتخابات محل مزبور برطبق قانون انجام یافته و شکایتی که مورد توجه باشد نه بانجم نظارت ونه به مجلس شورای ملی نرسیده است فقط تاگرافی از بندر لنگه بعنوان وزارت داخله رسیده که تقاضای یک نفر نماینده مستقل برای بندر مزبور و توابع شده و از طرف وزارت داخله جواب داده شده که تصویب یک نفر نماینده برای بندر لنگه از صلاحیت وزارت داخله خارج و از وظایف مختصه مجلس میباشد بنابراین شعبه صحت نمایندگی آقای داور که با کثرت ۴۴ رأی از جمله ۱۳۳۷ رأی انتخاب گردیده تصویب مینماید.

رئیس - رأی گرفته میشود به نمایندگی آقای داور از لار آقایانیکه تصویب میکنند قیام فرمایند.

(اکثر قیام کردند)

رئیس - تصویب شد . خبر از شعبه پنجم راجع به نمایندگی آقای وزیر از ساوه وزرند .

(خبر شعبه پنجم را آقای عراقی مخبر شعبه به مضمون ذیل قرائت کردند)

شعبه ۶ بدوسیه انتخابات ساوه وزرند رسیدهگی کرده در تاریخ ۸ فروردین حکومت ساوه سی و شش نفر از طبقات سته دعوت کرده مدعوی نه نفر بعنوان عضو اصلی ونه نفر بعنوان عضو علی البدل از بین خود برای انجمن نظارت معین نظار توسط حکومت اعلان انتخابات را در شهر ساوه و حوزهای فرعیه منتشر و از اردی بهشت شروع بتوزیع تعرفه و اخذ رأی شده تعرفه توزیع شده و آراء مأخوذه در شهر ساوه و حوزهای فرعیه بالغ بر ۱۰۹۲ ورقه میباشد در نتیجه قرائت آراء آقای میرزا حسین خان وزیر با کثرت ۴۱ رأی بنمایندگی دوره ششم تقنینیه معین شده اند شعبه بدوسیه کاملاً رسیدهگی کرده شکایاتی در حین انتخابات وبعد از ختم انتخابات بوزارت داخله و مجلس شورای ملی رسیده که عمده ترین آنها را بعرض مجلس مقدس میرساند یکی از شکایات این است که رئیس انجمن نظارت نایبنا میباشد و یک عضو انجمن هم منشی حکومت و عضو دیگر هم بی سواد است . یکی از شکایات این است که صندوق آراء بلوک جعفرآباد و سردقان را حکومت از ماسورین انتخابات گرفته در منزل خود برده صبح که بانجمن نظار تحویل داده صندوق دست خورده شده شکایات دیگری هم بود که نسبت باین شکایات چندان سهم نیست راجع بعدم بیثباتی رئیس انجمن مفتش انتخابات که از طرف وزارت داخله اعزام شده بود در راپرت خود که بوزارت داخله میدهد مینویسد که رئیس انجمن از یک چشم نایبنا است بنابراین اشکال قانونی تصور نشد راجع بصندوق آراء هم دلیلی که این دعوا را کاملاً ثابت نماید در دوسیه نبود شعبه بعد از دووسه جلسه رسیدگی در جلسه ۲۵ سرداد با کثرت اعضاء حاضره نمایندگی آقای وزیر را از ساوه وزرند تصدیق و خبر آن تقدیم مجلس شورای ملی میشود .

رئیس - رأی گرفته میشود به نمایندگی آقای وزیر از ساوه وزرند آقایانیکه تصویب می کنند قیام فرمایند .

رئیس - راجع به دوسیه انتخابات هر مطلبی دارید پیشنهاد بفرمائید از طرف هیئت رئیسه اقدام می شود ولی قبل از معرفی رسمی کابینه به مجلس شورای ملی نمی شود از یک وزیر سؤال کرد . پیشنهاد آقای عراقی : (به شرح آتی قرائت شد) .

بنده پیشنهاد می کنم جلسه آتیه یوم سه شنبه باشد .

رئیس - نسبت به این پیشنهاد مخالفی نیست ؟

میرزا محمد علیخان بامداد - بنده مخالفم .

رئیس - بفرمائید .

بامداد - از حالا تا روز سه شنبه غیر از جمعه چهار روز است و ماهیچ کاری هم در عرض این مدت نداریم چه جهت دارد که جلسه را روز سه شنبه قرار بدهیم ؟ بعقیده بنده اگر روز یکشنبه باشد بهتر است .

رئیس - آقای فاطمی (اجازه) .

فاطمی - بنده کار ندارم که روز یکشنبه سیزدهم صفر است و خوب نیست جلسه بشود ولی اینکه فرمودند کار نداریم یکی از کارهایی که جزو دستور است تعیین کمیسیونها است که الان

معین شد جزو دستور بشود و برای تعیین اعضاء این کمیسیونها بالاخره باید بین افراد مذاکرات و تبادل نظری بشود تا در روز جلسه محتاج به دومرتبه و سه مرتبه رأی گرفتن نباشیم . باین جهت خویست روز سه شنبه جلسه بشود که وقت هم داشته باشیم برای تبادل نظر کار فوری هم نداریم اگر کار فوری می داشتیم بنده موافق بودم روز جمعه هم جلسه باشد .

رئیس - رأی گرفته می شود به پیشنهاد آقای عراقی که جلسه آتیه روز سه شنبه باشد آقایانی که تصویب می کنند قیام فرمائید .

(اغلب برخاستند)

رئیس - تصویب شد . بنابراین جلسه آتیه روز سه شنبه اول شهریورماه چهار ساعت قبل از ظهر دستور هم ادای مراسم تحلیف و در ضمن انتخاب کمیسیونهای معمولی که به عرض مجلس رسید .

(مجلس نیم ساعت قبل از ظهر ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی - سید محمد تدین

منشی - سید ابراهیم ضیاء ، منشی - امیر تیمور کلالی

(اغلب نمایندگان قیام کردند)

رئیس - تصویب شد . چهار کمیسیون از شعب باید انتخاب شوند بعرض مجلس میرسد . بعد از ختم جلسه مقتضی است آقایان تشریف ببرند شعب را تشکیل بدهند و اعضاء آنها را انتخاب فرمایند . اول کمیسیون بودجه که مشتمل بر هیجده عضو است از هر شعبه سه نفر . دوم کمیسیون محاسبات مجلس مشتمل بر شش عضو از هر شعبه یک نفر سوم کمیسیون عرایض و سرخصی مشتمل بر شش عضو از هر شعبه یک نفر چهارم کمیسیون مبتکرات مشتمل بر شش عضو از هر شعبه یک نفر - کمیسیونهای معمولی رسمی مجلس . آقای عراقی فرمایش دارید ؟

عراقی - بلی تعیین کمیسیونها را خویست اجازه بفرمائید به روز سه شنبه محول شود .

رئیس - اینها کمیسیونهای است که باید از شعب انتخاب شود اگر شعب مقتضی دانستند امروز انتخاب می کنند والا بموقع دیگر سوکول می کنند کمیسیونهای معمولی که انتخاب آنها در خود مجلس باید بعمل آید البته روز انتخابش مشروط به تعیین مجلس است اول خارجه عده اعضاء آن سابقاً شش نفر بوده است حالا هم همان شش نفر کافی است ؟

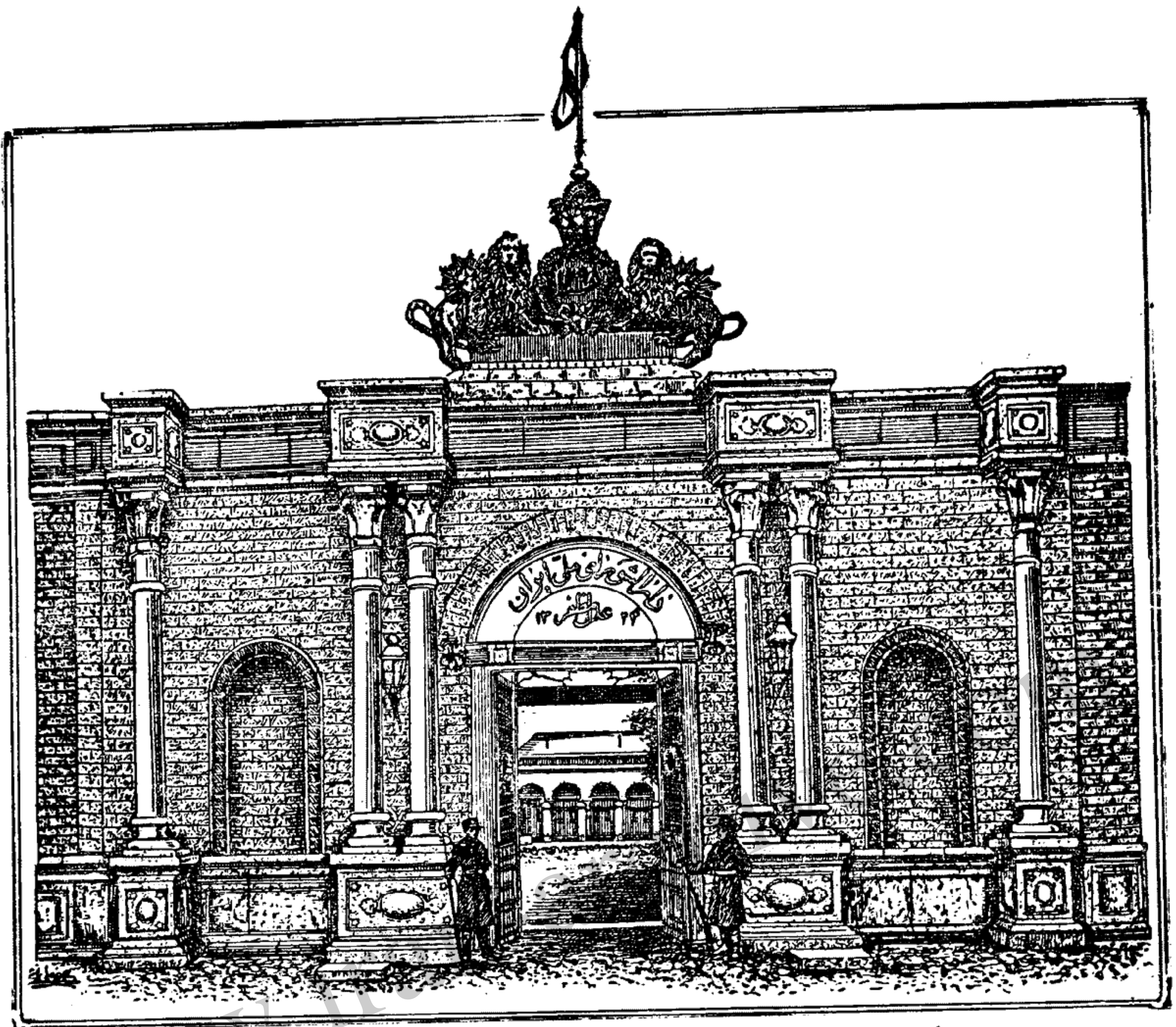
بعضی از نمایندگان - بلی .

رئیس - کمیسیون داخله دوازده نفر - مالیه دوازده نفر - عدلیه دوازده نفر - فوائد عامه دوازده نفر . نظارت شش نفر کافی است ؟ (گفته شد بلی) معارف ده نفر یا دوازده نفر . - (بعضی گفتند هشت نفر و بعضی دیگر اظهار داشتند ده نفر) .

رئیس - ده نفر ؟ بنابراین عده اعضاء کمیسیونهای که به عرض رسیدن از این قرار خواهد بود کمیسیون خارجه شش نفر - کمیسیون داخله دوازده نفر - کمیسیون مالیه دوازده نفر - کمیسیون عدلیه دوازده نفر - کمیسیون فوائد عامه دوازده نفر - کمیسیون نظام شش نفر - کمیسیون معارف ده نفر - این کمیسیونها در جلسه علنی و رسمی مجلس شورای ملی باید انتخاب شوند بنابراین انتخاب این کمیسیونهای معمولی هفتگانه جزو دستور آتیه می شود یک موضوع دیگری که باید جزو دستور جلسه آتیه بشود ادای مراسم تحلیف است حالا در خصوص تعیین روز جلسه هر چه می فرمائید بفرمائید . آقای آقاسید یعقوب (اجازه) .

آقاسید یعقوب - خواستم یک عرض بکنم (در واقع سئوالی است در مجلس) بر حسب ابلاغی که رئیس فرمودند مجلس شورای ملی چهار پنج روز است رسمی شده است حالا آقا می شود سئوالاتی از وزارتخانه ها کرد یا نه ؟ و آیا بنده می توانم از وزارت داخله سؤال کنم که چرا بعضی دوسیه ها به مجلس شورای ملی نیامده و تکمیل نشده یا خیر ؟ نمی دانم این سابقه بوده است یا نه که قبل از معرفی هیئت دولت به مجلس شورای ملی سئوالی از آنها بشود یا نه ؟ در حال چند دوسیه در وزارت داخله از بین رفته حالانده درست نمی دانم این یک اطلاعی است که به بنده رسیده و خواستم به بینم آیا مجلس شورای ملی به بنده اجازه می دهد که از وزارت داخله سؤال بکنم یا نه ؟

www.iran-archival.com

مذاکرات مجلس

دوره ششم تقنینیه

صورت مجلس مورخه سه شنبه اول شهریور ۱۳۰۵ مطابق پانزدهم صفر ۱۳۴۵

جلسه ۷

مجلس دو ساعت و نیم قبل از ظهر به ریاست آقای تدین تشکیل
 و صورت مجلس روز پنجشنبه ۲۷ مردادماه قرائت و تصویب شد.
 غائبین با اجازه - آقایان: میرزا هاشم آشتیانی - میرزا
 اسمعیل خان نجومی - عصر انقلاب.
 غائبین بی اجازه - آقایان: ابراهیم خان قوام - اسکندر خان
 مقدم - شریعت زاده - آقازاده سبزواری - حاج میرزا حبیب الله امین -

محمدولی خان اسدی - افسر - میرممتاز .
دیرآمدگان بی اجازه آقایان عراقی - میرزا عبدالباقی جمشیدی -
فیروز میرزا - آقا علی زارع - نظام مافی - فاطمی .
آقای دکتر محمدخان مصدق - بدواً مختصری مشعر به تشکر از
حسن ظن آقایان نمایندگان در موضوع تصویب اعتبارنامه خود
اظهار پس از آن شرحی راجع به عقیده خود و ترقی و تعالی مذهب
مقدس اسلام تقریر و بافتخار نمایندگان دوره ششم تقنینیه یک قطعه
شمایل مبارک حضرت ختمی مرتبت (ص) را تقدیم مجلس شورای
ملی نمودند .

آقای حائری زاده سه لایحه اول راجع به تشکیل بلدیها
و دوم راجع به فروش خالصجات دولتی برای خریداری شهریه
و مستمریات و پرداخت دیون دولتی و سوم در خصوص تعیین
تکلیف فراسین با مدت به عنوان طرح قانونی تقدیم و بنا شد قتره اول
و دوم به کمیسیون مبتکرات و سومی پس از تعیین کمیسیونها
تکلیف معین شود در این موقع اجراء مراسم تحلیف شروع و آقایان
مفصله اساسی ذیل قسمنامه را در حضور کلام الله مجید به ترتیبی
که در قانون اساسی مندرج است قرائت و امضاء نمودند .

آقایان: کی استوان - سهرابخان ساگینیان - حاج علی اکبر امین -
دکتر سنگد حاج آقا رضایفیع - فاطمی - فهیمی - اعتبار - محقق - آقا سید
میرزا علی - عراقی - شیروانی - امیرحسینخان - فیروز میرزا - معظمی -
میرزا عبدالباقی - روحی - میرزا حسینخان سوفر - ذوالقدر - میرزا حسنخان
اسفندیاری - آقا سید یعقوب حائری زاده - آقا سید اسمعیل شیخ الاسلام
ملایری - آقا زاده خراسانی - آقا سید کاظم - آقا شیخ محمد علی
امام جمعه شیراز - هاشم آقا ملک طاهری - علی خان اعظمی - حق نویس -
خطیبی - محمد علی میرزا دولت شاهی - نظام مافی - عبدالامیرخان - دادگر .

صورت مشروح مجلس سه شنبه ۱ شهریور ماه ۱۳۰۵ مطابق ۱۵ صفر ۱۳۴۵

(مجلس دو ساعت و ربع قبل از ظهر بریاست آقای تدین تشکیل گردید)
(صورت مشروح مجلس یوم پنجشنبه ۲۷ مرداد ماه آقای
آقا سید ابراهیم ضیاء قرائت نمودند)

رئیس - آقای دکتر محمد مصدق . (اجازه)
(آقای دکتر مصدق برای نطق از صندلی خود حرکت نمودند)
رئیس - راجع بصورت مجلس فرمایشی دارید؟
دکتر مصدق - خیر قبل از دستور عرض دارم .

رئیس - پس بفرمائید تا موقعش . آقای حائری زاده .
(اجازه)

حائری زاده - قبل از دستور عرض دارم .
رئیس - آقا سید یعقوب . (اجازه)

آقا سید یعقوب - بنده امروز بمقام ریاست راجع با اجازه آقای
حائری زاده عرض کرده بودم و اجازه ایشان را خواسته بودم ولی
حالا گویا در صورت مجلس غائب بی اجازه نوشته شده در صورتیکه
ایشان بتوسط بنده اجازه خواسته بودند و بنده هم عرض کرده بودم .
رئیس - اصلاح میشود نسبت بصورت مجلس ایرادی نیست

در این موقع جلسه برای تنفس تعطیل و به فاصله یک ساعت
مجدداً تشکیل و آقای بامداد پیشنهاد نمودند بقیه اجراء مراسم
تحلیف جزو دستور جلسه آتیه شود و چون مخالفی نبود قرار شد
همینطور رفتار شود .

آقای رئیس اساسی اعضاء کمیسیون بودجه منتخبه از شعب
را به مجلس اعلام و خطابه که بر طبق قانون اساسی بایستی در موقع
افتتاح مجلس حضور ملوکانه عرض شود قرائت و قرار شد به پیشگاه
اعلی حضرت همایونی تقدیم شود .
جلسه آتیه به روز شنبه ۵ شهریور چهار ساعت قبل از ظهر
و دستور آن بقیه اجراء رسم تحلیف و انتخاب کمیسیونها مقرر و مجلس
یک ربع ساعت بعد از ظهر ختم شد .

آقای رئیس فرمودند آقای حائری زاده در جلسه گذشته اظهاراتی
نمودند چون آهسته صحبت می کردند درست نطق ایشان مفهوم من نشد
بعد در خارج نزد من آمده توضیحاتی دادند این است که برای رفع سوء تفاهم
اظهار میشود که راجع به تجدید نظر در قانون بلدیها چون ده نفر
از نمایندگان امضاء نموده بودند تعیین تکلیف آن با مجلس است .
۲- طرح قانونی راجع بخريد شهریه ها و مستمریات و پرداخت
دیون دولت که بکمیسیون مبتکرات رجوع میشود .

۳- راجع به تعیین تکلیف فراسین بلا مدت که پیشنهاد نموده
بودند به کمیسیون فواید عامه ارجاع شود بعد از انتخاب کمیسیون
فواید عامه و تعیین تکلیف طرح سزبور در مجلس بکمیسیون فوق
ارجاع میشود .
در جلسه شنبه پنجم شهریور ماه ۱۳۰۵ صورت مجلس فوق
تصویب شد .

سید محمد تدین رئیس مجلس شورای ملی

منشی - سید ابراهیم ضیاء ، منشی - امیر تیمور کلانی

(گفته شد خیر)

رئیس - آقای دکتر محمدخان مصدق . (اجازه)

دکتر مصدق - قبلاً بنده تشکرات خود را با آقایان محترم
که در موقع تصویب اعتبارنامه بنده رأی داده اند و اظهار حسن ظن
کرده اند تقدیم میکنم و بعد لازم میدانم امروز که اولین روزی
است که بنده در دوره ششم تقنینیه بمجلس میآیم عقیده و سرام
خودم را که عقیده و سرام آقایان محترم و اهل مملکت است بعرض
برسانم تا اینکه موضوعاتی که وارد میشود با این عقیده تطبیق
کنیم اگر مطابقت کرد موافقت کنیم و اگر مخالفت کرد مخالفت
نمائیم . عقیده بنده فرمایش حضرت رسول اکرم و پیغمبر خاتم
صلی الله علیه وآله وسلم است که میفرماید الاسلام یعلو ولا یعلى
علیه بنده بافتخار نمایندگان دوره ششم تقنینیه شمایل منشی این
اصل را زینت بخش این محوطه مینمایم و از خداوند متعال
خواهانم که ما را در این دوره ششم و بلکه همیشه براه دین و
سیاست او که راه حق و راه خداست موفق فرماید و از آقایان
خصوصاً حجج اسلام ادام الله اظلالهم استعنا میکنم که این عبارت

رئیس - اولی و دومی بکمیسیون مبتکرات ارجاع میشود و
سومی بعد از تشکیل کمیسیون مربوط مطرح میشود و تکلیفش معین
میشود . آقای زوار فرمایش دارید؟
آقا اسداله زوار - بله .

رئیس - راجع بچه موضوع است؟

زوار - میخواهم از حق قبل از دستور استفاده کنم .

رئیس - بفرمائید .

زوار - از قراریکه بنده اطلاع پیدا کرده ام اعتبارنامه بعضی
از نمایندگان مرکز و ولایات در شعب گذشته است علت اینکه
بمجلس نمیآورند چیست؟ چون ممکن است یک سوء تفاهماتی
در خارج تولید کند که مصادف با حق نباشد .

جمعی از نمایندگان - وارد دستور شویم .

رئیس - کسی هم اجازه نخواست است . شروع میشود با اجرای
مراسم تحلیف .

(بطوریکه ذیلاً مندرج است آقایان مفصله اساسی ذیل
بترتیب در مقابل کلام الله مجید حاضر و قسمنامه را قرائت و امضاء
نمودند) :

من که در ذیل امضاء مینمایم خداوند را بشهادت میطلبم
و بقرآن مجید قسم یاد میکنم مادامیکه حقوق مجلس و مجلسیان
مطابق قانون اساسی محفوظ و مجری است تکالیفی را که بمن رجوع
شده است سهماسکن با کمال راستی و درستی وجد و جهد انجام داده و
نسبت با علی حضرت شاهنشاه متبوع عادل منمخ خود صدیق و راستگو
باشم و با اساس سلطنت و حقوق ملت خیانت ننمایم و هیچ منظوری
نداشته باشم جز فواید و مصالح دولت و ملت ایران . آقایان :
کی استوان - سهرابخان - ساگینیان - حاج علی اکبر امین - دکتر
سنگ - فهیمی - حاج آقا رضا رفیع - فاطمی - آقا میرزا سید احمدخان
اعتبار - آقا سید جواد محقق - آقا سید میرزا علی - عراقی - شیروانی -
امیرحسینخان - فیروز میرزا - معظمی - میرزا عبدالباقی - روحی -
میرزا حسینخان سوفر - ذوالقدر - میرزا حسینخان اسفندیاری -
سید یعقوب - حائری زاده - شیخ الاسلام ملایری - آقا زاده خراسانی -
آقا سید کاظم یزدی - آقا شیخ محمد علی امام جمعه شیراز - هاشم آقا ملک -
طاهری - علیخان اعظمی - حق نویس - خطیبی - محمد علمیرزا
دولت شاهی - نظام مافی - عبدالامیرخان نگهبان - دادگر .

رئیس - پیشنهاد چند دقیقه تنفس شده است .

بعضی از نمایندگان - صحیح است .

رئیس - آقایان تأمل بفرمائید تا کلام الله را ببرند .

(در این موقع جلسه برای تنفس تعطیل و پس از یک ساعت مجدداً
تشکیل گردید)

رئیس - پیشنهاد آقای بامداد .

(شرح ذیل قرائت شد)

چون ادای مراسم تحلیف بهتر آنست که با حضور قلم باشد و
فعلاً بعد از ظهر است پیشنهاد میکنم که بقیه قسم بماند برای
جلسه بعد .

جمعی از نمایندگان - صحیح است .

را تکرار فرمایند (الاسلام یعلو ولا یعلى علیه) اینک برخیزید
(عموم حضار قیام نمودند)

این است شمایل پادشاه اسلام که در دست اوست بیرق
ایران که بنده بافتخار خودمان تقدیم آقای رئیس میکنم که نصب
بفرمایند . (شمایل مبارک را با آقای رئیس تسلیم نمودند)
رئیس - آقای حائری زاده . (اجازه)

حائری زاده - بنده خیلی مسرورم مطلبی که در دوره چهارم
مجلس یعنی تصمیمی که در دوره چهارم مجلس گرفته شد و در دوره
چهارم و پنجم موفقیت حاصل نشد که بپایان برسد در این دوره بنده
موفق شدم که این طرح را بیاورم بمجلس که پیش از اینکه دولت
بمجلس معرفی شده باشد ولو ایچی بمجلس بیاورد کمیسیونها که
تشکیل میشود چون بیکار هستند این طرح را تحت نظر بگیرند
و آن طرحی است راجع به تشکیل بلدیها و انجمنهای ایالتی و ولایتی
که در آن دوره عنوان شد و کمیسینی برای اینکار معین شد که
کمیسیون داخله بود و مطالعاتی کرد و راپرتی حاضر شد ولی
بالاخره تا اواخر مجلس فرصتی نشد که از تصویب مجلس بگذرد
زیرا کارهای مهمتری بود که نشد باینکار بپردازیم و بعد از بیست
سال مشروطیت هنوز یک بلدیة صحیح و قانونی در این مملکت نداریم
شهریوای تختمان خراب است شهرهای دیگر که هیچ . این است
که آن راپرت کمیسیون داخله را که در مجلس پنجم صادر شده
تقدیم میکنم و ده نفر از آقایان هم امضاء کرده اند که ارجاع شود
بکمیسیون داخله که همین چند روز تشکیل خواهد شد که ان شاء الله
زودتر راپرت آن بمجلس بیاید و مشغول مذاکره در آن بشویم دیگر
طرحی است راجع بفروش خالصجات دولتی برای خریداری شهریه
و مستمریات و پرداخت دیون دولتی که در دوره پنجم با توافق
نظر مستخدمین آمریکائی دولت یک طرحی حاضر کرده بود و
بمجلس آورده بود که نمیدانم چطور شد و در کمیسیون ماند و
بواسطه کارهای زیاد اصلاً بمجلس نیامد . بنده اگر چه با تمام
مواد آن موافق نیستم و وقتی که بتوانم در آن جرح و تعدیلی بکنم
پیدا نکردم از اینجهت اینرا بعنوان طرح قانونی پیشنهاد میکنم
که در کمیسیون مطالعه شود و به مجلس بیاید تصویب شود
که خالصجات از اینحالت خرابی فعلی نجات پیدا کند و بودجه
مملکتی برای کسر مخارج خالصجات تخفیفی پیدا کند و از طرف
دیگر یک میلیون و کسری شهریه و مستمریات را دولت در مقابل
فروش خالصجات خریداری بکند که از آن محل بودجه معارف
و صحیه توسعه پیدا کند یک راپرت دیگری است سال کمیسیون
فواید عامه در دوره پنجم که در تعقیب لایحه دولت صادر کرد
ولی از تصویب مجلس نگذشت یعنی فرصت نشد . آنهم راجع
بفراسین بلا مدتی است که در دست اشخاص بود و هر روزه
بدست این و آن می افتاد و تولید زحمت میکرد تا دست اتباع
داخله بود زحمتش کمتر بود ولی بدست اتباع خارجه که میافتاد
زحمتش بیشتر بود آنرا هم ده نفر از همکاران محترم امضاء کرده و
تقاضا کرده اند بکمیسیون فواید عامه که همین چند روزه تشکیل
میشود ارجاع شود اول این طرح زودتر بگذرد .

عظمت مملکت منظوری ندارد معتقد است که در سیاست داخلی و خارجی باید تشبیه مبانی استقلال کامل و آزادی و حیثیت مملکت بعمل آمده با تمام وسائل ممکنه باصلاحات اقتصادی و اجتماعی و اداری که احتیاج شدید مملکتی ایجاب مینماید شروع بشود برعایت عظمت مقام سلطنت از عرض جزئیات مقاصد خودداری شده و مراتب منظوره بنوبه خود بدولت اعلیحضرت شاهنشاهی خاطر نشان خواهد شد.

رئیس - مخالفی ندارد؟

جمعی از نمایندگان - خیر.

رئیس - همینطور تصویب میشود که تقدیم حضور ملوکانه شود؟

بعضی از نمایندگان - صحیح است.

رئیس - بنابراین جلسه ختم میشود. جلسه آتیه روز پنجشنبه چون تصادف با تعطیل میکند بنابراین روز پنجشنبه مجلس هم تعطیل خواهد بود. حالا تعیین جلسه موکول بنظر آقایانست.

بعضی از نمایندگان - شنبه.

بعضی گفتند - یکشنبه.

رئیس - هر کدام را مایلید پیشنهاد بفرمائید. نسبت

بشنبه مخالفی نیست؟

جمعی از نمایندگان - خیر.

رئیس - جلسه آتیه روز شنبه چهار ساعت قبل از ظهر

دستور هم بقیه مراسم تحلیف و در ضمن انتخاب کمیسیونها.

(مجلس یک ربع ساعت بعد از ظهر ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی - سید محمد تدین

منشی - سید ابراهیم ضیاء، منشی - امیر تیمور کلالی

رئیس - آقای حائری زاده. (اجازه)
حائری زاده - بنده خواستم عرض کنم دو رأی بیشتر نباید گرفته شود راجع بلوایحی که صبح تقدیم شد...
رئیس - در جلسه دیگر. اساسی آقایان نمایندگانی که برای کمیسیون بودجه در شعب شش گانه انتخاب شده اند بعرض مجلس میرسد.

شعبه اول - آقایان - فاطمی - آقا سید یعقوب - خطیبی.

شعبه دوم - آقایان - طاهری - دیبا - یاسائی.

شعبه سوم - آقایان - بیات - شیروانی - امیرحسینخان

بختیاری.

شعبه چهارم - آقای حاج آقارضا رفیع - هاشم آقا ملک - انشار.

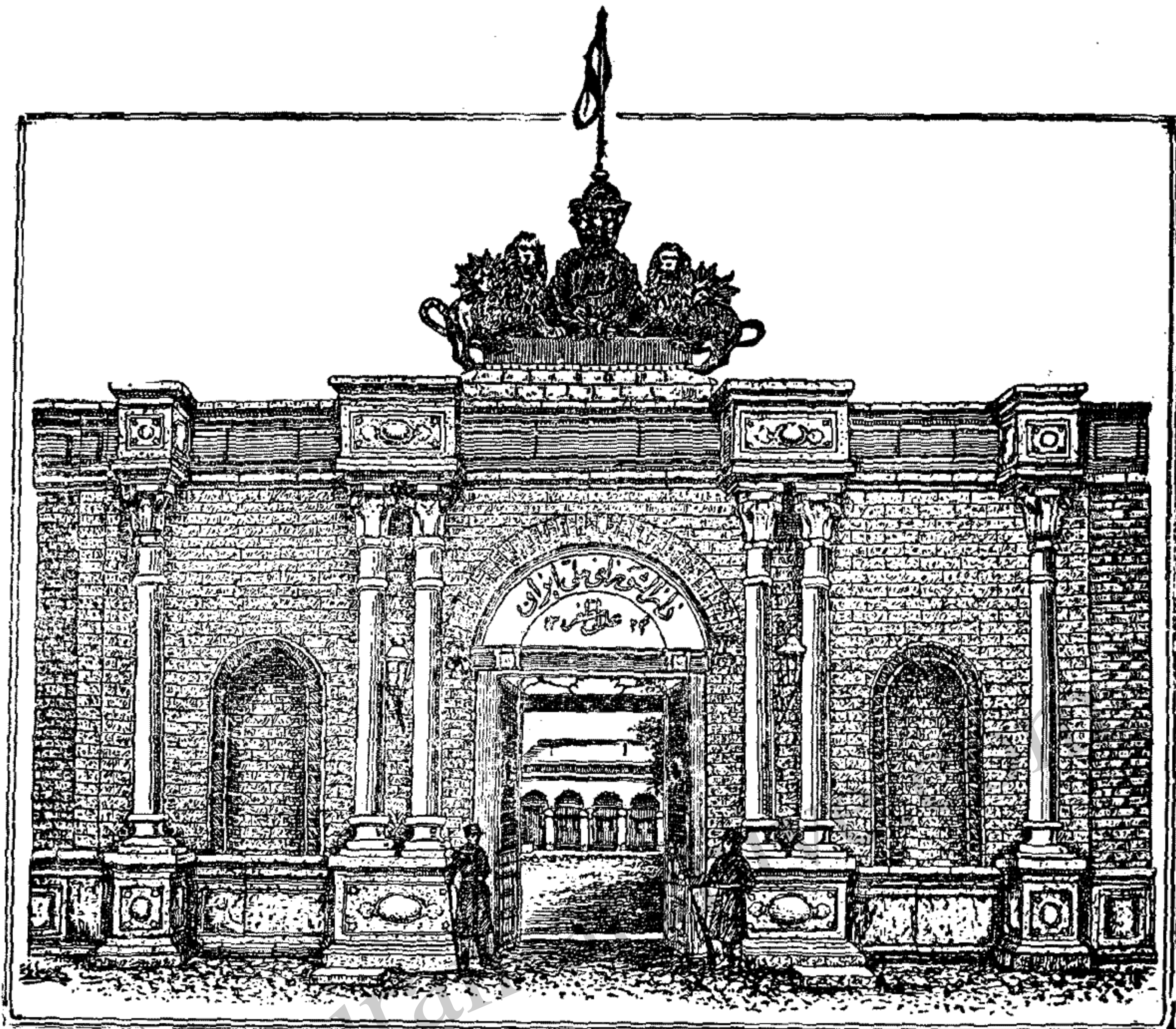
شعبه پنجم - آقایان - فیروز میرزا - بهبهانی - دشتی.

شعبه ششم - آقایان میرزا سید احمدخان اعتبار - باسداد

مهدوی - در موقعی که مجلس رسماً دایر میشود بر طبق قانون اساسی باید خطابه بحضور ملوکانه عرض بشود و چون فعلاً موقع است برای آنکه خطابه تهیه شود و بعرض اعلیحضرت همایونی برسد یک زمینه تهیه شده است که بعرض مجلس برسد و بعد از تصویب بحضور ملوکانه تقدیم میشود.

(بشرح ذیل قرائت شد)

به پیشگاه مقدس اعلیحضرت همایون شاهنشاهی رضاشاه پهلوی خلد الله ملکه و سلطانه مجلس شورای ملی که بعون الله تعالی و عنایات کاسله حضرت ولی عصر عجل الله فرجه و توجهات خاصه ملوکانه افتتاح یافته با کمال مسرت دایر بودن خود را برای انجام وظائف ملی و اجرای نیات صادقانه که در حفظ منافع و مصالح مملکت دارد بعرض پیشگاه ملوکانه میرساند. مجلس شورای ملی که جز ترفیه حال عموم و تکمیل تنسیقات صحیحه و

مذاکرات مجلس

دوره ششم تقنینیه

صورت مجلس یوم شنبه پنجم شهریورماه ۱۳۰۵ مطابق ۱۹ صفر ۱۳۴۵

جلسه ۸

مجلس دو ساعت و سه ربع قبل از ظهر به ریاست آقای تدین تشکیل و صورت مجلس روز قبل قرائت و با مختصر اصلاحی تصویب گردید.

غائبین با اجازه - آقایان: میرزاهاشم آشتیانی - میرزا بداله خان نظامی.

غائبین بی اجازه - آقایان: میرزا ابراهیم خان قوام - ارکاندرخان

مقدم - شریعت‌زاده - آقا زاده سبزواری - حاج میرزا حبیب‌الهامین - آقاسید کاظم یزدی - محمد ولیخان اسدی - افسر - دکتر صدیق - میر ممتاز.

دیرآمدگان بی اجازه - آقایان: عراقی - امام جمعه شیراز - فیروزآبادی - میرزا نصراله بیات - میرزا علی حقنویس - فاطمی. آقای فهیمی راجع به سوء جریان انتخابات بعضی نقاط از قبیل بطلان آراء و توقیف انتخابات از طرف انجمنهای نظارت و وصول شکایات راجع به اسرار انتخابیه بعضی نقاط به انجمن نظارت طهران شرحی تقریر و عقیده شان این بوده که برای صحت و سرعت جریان انتخابات و عدم دخالت انجمن نظار طهران و امور انتخابیه سایر نقاط اقدامات لازمه به عمل آمده که در آتیہ نظائر اینگونه امور واقع نشود.

آقای آقاسید یعقوب نیز مختصری راجع به لزوم آزادی مطبوعات و جلوگیری از سانسور نسبت به جرأت اظهار پس از آن آقایان: اعتبار و آقاسید یعقوب برای نظارت در استخراج آراء اعضاء کمیسیونها به حکم قرعه تعیین و آقای فاطمی پیشنهاد نمودند در دقیقه تنفس شده و پس از تنفس انتخاب کمیسیونها شروع شود و نسبت به پیشنهاد ایشان رأی گرفته رد و شروع به اجراء مراسم تحلیف گردید. آقایان: یاسائی - آقا علی زارع - آقا اسداله زوار - حشمتی - میرزا مهدی معتمد - علی خان حیدری - و آقا میرزا ابراهیم امام جمعه اهر در حضور کلام‌اله مجید قسمنامه راقرائت و امضاء نمودند.

در این موقع بر حسب پیشنهاد آقای روحی و تصویب مجلس جلسه برای تنفس تعطیل و پس از یک ساعت ونیم مجدداً تشکیل و انتخاب کمیسیونها به جلسه آتیہ موکول و آقایان مفصله ذیل نیز مراسم تحلیف را به عمل آورده و قسمنامه را امضاء نمودند.

آقاسید زین العابدین فومنی - ثقة الاسلام - محمد آخوند - نجوسی - پالیزی - مهدوی - کلانی - محمد تقی خان اسعد - عباس میرزا - ملک ایرج میرزا - غلامحسین میرزا - دشتی - فرمند - میرزا عبداله خان وثوق - فرمند - مدرس - فیروزآبادی - میرزا نصراله بیات - میرزا حسنخان پیرنیا - بهبهانی - بهار - احتشامزاده داور - میرزا حسینخان وزیری - افشار - ارباب کیخسرو - جلالی - ضیاء - نویخت - باسداد - مرتضی قلیخان بیات - تدین.

جمعی از آقایان نمایندگان پیشنهاد نمودند بر طبق معمول سنواتی سه روزه آخر ماه صفر مراسم تعزیه داری حضرت خاس آل عبا علیه‌الاف والتحیه والثناء در مجلس شورای ملی برپا شود و پس از مختصر مذاکره نسبت به این پیشنهاد اخذ رأی شده تصویب و جلسه آتیہ به روز سه شنبه هشتم شهریورماه تعیین و دستور آن انتخاب کمیسیونها مقرر و مجلس سه ربع ساعت بعد از ظهر ختم شد. در جلسه شنبه ۹ شهریورماه تصویب گردید.

رئیس مجلس شورای ملی - سید محمد تدین
منشی: سید ابراهیم ضیاء
منشی: نویخت

صورت مشروح مجلس یوم شنبه پنجم شهریورماه ۱۳۰۵ مطابق ۱۹ صفر ۱۳۴۵

به صورت مجلس آقایان فرمایشی ندارند؟ - (گفته شد: خیر) - صورت مجلس تصویب شد. آقای فهیمی. (اجازه)

میرزا خلیل خان فهیمی - عرایض بنده راجع است به انتخاباتی که در ولایات به حال وقفه یا ترقیف باقی مانده است. خاطر آقایان مستحضراست که در دوره پنجم تقنینیه در قانون انتخابات اصلاحاتی کردند که بیشتر ترجیضان معطوف بود به تسریع در اسر انتخابات و جلوگیری از دسیسه و اعمال نفوذ و به همین ملاحظه پاره نکات را در قانون پیش بینی کردند. از آن جمله دادن تعرفه و اخذ آراء بود در یک موقع و همچنین شروع به انتخابات در تمام مملکت در تاریخ واحد و همینطور هم اقدام شد و در تمام مملکت یک مرتبه شروع به اعلان انتخابات شد و مشغول جریان انتخابات شدند و در ضمن در اثر دستخط اعلیحضرت مبنی بر آزادی انتخابات معارم است اشخاص کاندیداها به تک و دو اقتادند و در هر حوزه انتخابیه چندین برابر عده نمایندگان برای وکالت داوطلب بود ولی جریان انتخاب به حالت طبیعی خردش باقی بود و اشخاصیکه در اقلیت واقع شده بودند یا به انجمن نظار شکایت میکردند یا شکایاترا برای افتتاح مجلس محفوظ میداشتند به هر حال یک قسمت عمده از انتخابات حقیقه به یک ترتیب صحیح خاتمه یافت لیکن همانطور که آقای آقاسید یعقوب اظهار کردند پاره عملیات در

مجلس دو ساعت و سه ربع قبل از ظهر به ریاست آقای تدین تشکیل گردید.

صورت مجلس سه شنبه اول شهریور آقای ضیاء قرائت نمودند. رئیس - آقای فهیمی. (اجازه)

فهیمی - قبل از دستور عرض دارم. رئیس - آقای آقاسید یعقوب.

آقاسید یعقوب - بنده هم قبل از دستور عرض دارم. رئیس - راجع به پیشنهادی که در جلسه گذشته آقای

حائری زاده تقدیم مجلس کردند در یک قسمت چون بعضی از کلمات ایشانرا بنده درست نشنیدم اظهاراتی کردم بعد خردشان تحقیق کردند و به بنده مراجعه نمودند این است که سوء تفاهمی شده و حالا عرض میکنم پیشنهاد اول ایشان که راجع به تجدیدنظر در قانون بلدیہ است و تقاضا کرده اند به کمیسیون داخله ارجاع شود ده نفر تقاضا کرده اند و مطابق نظامنامه تکلیفش را مجلس باید معین کند به کمیسیون مبتکرات مربوط نیست پیشنهاد دیگر راجع به فرامین با مدت است، تقاضا کرده اند به کمیسیون فریاند عاشر ارجاع شود آنهم بعد از تعیین کمیسیونها به کمیسیون مربوطه ارجاع خواهد شد. فقط طرح قانونی ایشان راجع به خرید مستمریات و فروش خالصجات ارجاع میشود به کمیسیون مبتکرات. نسبت

آقایان: آقاسید کاظم یزدی - آقا میرزا حسنخان پیرنیا - آقا میرزا نصراله بیات - آقا میرزا حسینخان پیرنیا - آقا میرزا عباس میرزا - آقا میرزا علی حقنویس - آقا میرزا محمد آخوند - آقا میرزا غلامحسین میرزا - آقا میرزا دشتی - آقا میرزا فرمند - آقا میرزا عبداله خان وثوق - آقا میرزا حسنخان پیرنیا - آقا میرزا بهبهانی - آقا میرزا بهار - آقا میرزا احتشامزاده داور - آقا میرزا حسینخان وزیری - آقا میرزا افشار - آقا میرزا ارباب کیخسرو - آقا میرزا جلالی - آقا میرزا ضیاء - آقا میرزا نویخت - آقا میرزا باسداد - آقا میرزا مرتضی قلیخان بیات - آقا میرزا تدین.

جمعی از آقایان نمایندگان پیشنهاد نمودند بر طبق معمول سنواتی سه روزه آخر ماه صفر مراسم تعزیه داری حضرت خاس آل عبا علیه‌الاف والتحیه والثناء در مجلس شورای ملی برپا شود و پس از مختصر مذاکره نسبت به این پیشنهاد اخذ رأی شده تصویب و جلسه آتیہ به روز سه شنبه هشتم شهریورماه تعیین و دستور آن انتخاب کمیسیونها مقرر و مجلس سه ربع ساعت بعد از ظهر ختم شد. در جلسه شنبه ۹ شهریورماه تصویب گردید.

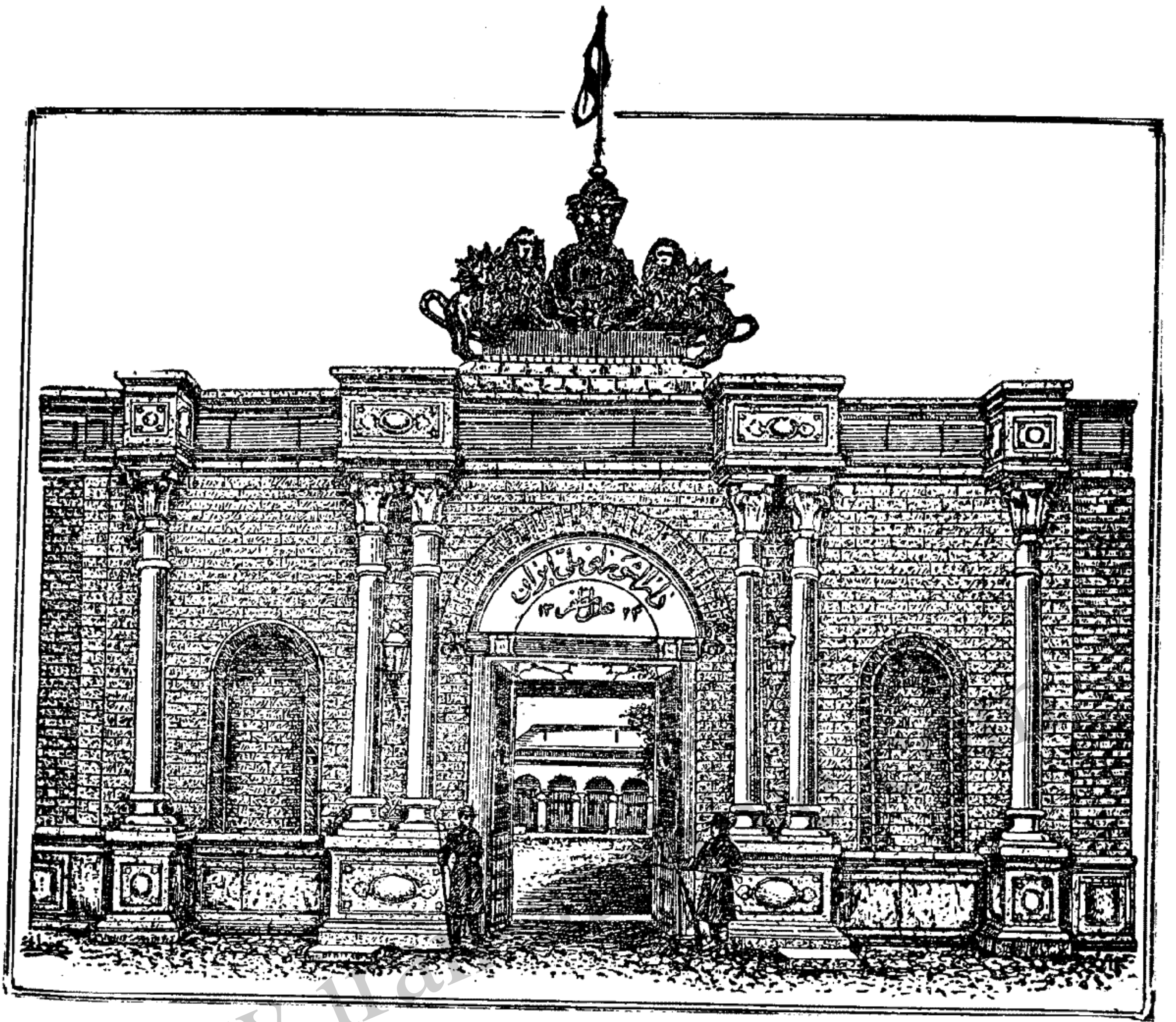
رئیس مجلس شورای ملی - سید محمد تدین
منشی: سید ابراهیم ضیاء
منشی: نویخت

صورت مشروح مجلس یوم شنبه پنجم شهریورماه ۱۳۰۵ مطابق ۱۹ صفر ۱۳۴۵

به صورت مجلس آقایان فرمایشی ندارند؟ - (گفته شد: خیر) - صورت مجلس تصویب شد. آقای فهیمی. (اجازه)

میرزا خلیل خان فهیمی - عرایض بنده راجع است به انتخاباتی که در ولایات به حال وقفه یا ترقیف باقی مانده است. خاطر آقایان مستحضراست که در دوره پنجم تقنینیه در قانون انتخابات اصلاحاتی کردند که بیشتر ترجیضان معطوف بود به تسریع در اسر انتخابات و جلوگیری از دسیسه و اعمال نفوذ و به همین ملاحظه پاره نکات را در قانون پیش بینی کردند. از آن جمله دادن تعرفه و اخذ آراء بود در یک موقع و همچنین شروع به انتخابات در تمام مملکت در تاریخ واحد و همینطور هم اقدام شد و در تمام مملکت یک مرتبه شروع به اعلان انتخابات شد و مشغول جریان انتخابات شدند و در ضمن در اثر دستخط اعلیحضرت مبنی بر آزادی انتخابات معارم است اشخاص کاندیداها به تک و دو اقتادند و در هر حوزه انتخابیه چندین برابر عده نمایندگان برای وکالت داوطلب بود ولی جریان انتخاب به حالت طبیعی خردش باقی بود و اشخاصیکه در اقلیت واقع شده بودند یا به انجمن نظار شکایت میکردند یا شکایاترا برای افتتاح مجلس محفوظ میداشتند به هر حال یک قسمت عمده از انتخابات حقیقه به یک ترتیب صحیح خاتمه یافت لیکن همانطور که آقای آقاسید یعقوب اظهار کردند پاره عملیات در

آقایان: آقاسید کاظم یزدی - آقا میرزا حسنخان پیرنیا - آقا میرزا نصراله بیات - آقا میرزا حسینخان پیرنیا - آقا میرزا عباس میرزا - آقا میرزا علی حقنویس - آقا میرزا محمد آخوند - آقا میرزا غلامحسین میرزا - آقا میرزا دشتی - آقا میرزا فرمند - آقا میرزا عبداله خان وثوق - آقا میرزا حسنخان پیرنیا - آقا میرزا بهبهانی - آقا میرزا بهار - آقا میرزا احتشامزاده داور - آقا میرزا حسینخان وزیری - آقا میرزا افشار - آقا میرزا ارباب کیخسرو - آقا میرزا جلالی - آقا میرزا ضیاء - آقا میرزا نویخت - آقا میرزا باسداد - آقا میرزا مرتضی قلیخان بیات - آقا میرزا تدین.

مذاکرات مجلس

دوره ششم تقنینیه

صورت مجلس شنبه ۱۹ شهریورماه ۱۳۰۵ مطابق ۳ شهر ربیع الاول ۱۳۴۵

جلسه ۹

مجلس سه ربع ساعت قبل از ظهر به ریاست آقای تدین تشکیل و صورت مجلس روز شنبه ۱۹ شهریور قرائت و تصویب شد. غائبین با اجازه — آقایان : آقاسید محمد جواد محقق — حیدرقلی میرزا حشمتی — آقاسید زین العابدین . غائبین بدون اجازه — آقایان : میرزا ابراهیمخان قوام — اسکندر خان مقدم — شریعت زاده — آقازاده سبزواری — میرزا محمد

علیخان نظام‌مافی - محمدولی‌خان اسدی - محمد هاشم میرزا افسر، دیرآمدگان بدون اجازه - آقایان: امام جمعه شیراز - ثقة الاسلام بروجردی - حاج میرزا حبیب‌الهدی - میرزا حسینخان پیرنیا - فیروزآبادی - افشار - عباس میرزا فرمانفرمایان - داور غلامحسین میرزا ساعد - فیروز میرزا فیروز - آقامحمد آخوند - میرزا سید مهدی معتمد - نویخت. آقای دادگر پیشنهاد نمودند در این جلسه بدون مذاکره قبل از دستور شروع بدستور شود و قرار شد به همین ترتیب رفتار شود.

جواب خطابه مجلس شورای ملی که از طرف اعلیحضرت همایونی واصل شده بود قرائت پس از آن دو فقره خیر از طرف کمیسیون عرایض و مرخصی راجع به مرخصی یک ماهه آقای آقاسیدزین العابدین فومنی و مرخصی سه ماهه آقای علی‌خان اعظمی قرائت و نسبت به هر یک جداگانه رأی گرفته تصویب گردید. پیشنهادی از طرف جمعی از آقایان نمایندگان مشعر به تشکیل کمیسیونی از شعب برای تجدید نظر در قانون استخدام کشوری قرائت و آقای حائری‌زاده با انتخاب کمیسیون مزبور در شعب مخالف بوده و عقیده‌شان این بود این امر به کمیسیون داخله ارجاع شود و در این خصوص پیشنهادی نموده و چون کمیسیون داخله هنوز انتخاب نشده بود نسبت به پیشنهاد ایشان اخذ رأی نشده و بالاخره پس از مذاکرات لازمه برای اینکه از هر شعبه یک نفر برای عضویت کمیسیون مزبور انتخاب شود رأی گرفته تصویب گردید.

ماده واحده به عنوان طرح قانونی مشعر به تمدید ماده اول قانون مصوب ۲۱ بهمن ماه ۱۳۰۴ و تبصره آن راجع به پرداخت مخارج چهار ماهه اول سال ۱۳۰۵ نسبت به دو ماه ابرداد و

صورت مشروح مجلس مورخه شنبه ۱۹ شهریور ۱۳۰۵ مطابق سوم ربیع الاول ۱۳۴۵

(مجلس سه ربع ساعت قبل از ظهر به ریاست آقای تدین تشکیل گردید).

(صورت مجلس شنبه پنجم شهریور را آقای آقاید ابراهیم ضیاء قرائت نمودند).

رئیس - آقای عباس میرزا، (اجازه)

عباس میرزا - قبل از دستور عرضی دارم.

رئیس - آقای آقاید یعقوب، (اجازه)

آقاید یعقوب - قبل از دستور عرضی دارم.

رئیس - آقای حائری‌زاده، (اجازه)

حائری‌زاده - قبل از دستور.

رئیس - نسبت به صورت مجلس اعتراضی نیست؟

(بعضی گفتند - خیر)

رئیس - صورت مجلس تصویب شد. آقای دادگر پیشنهادی کرده‌اند قرائت میشود.

(به شرح ذیل خوانده شد)

مقام منبع ریاست مجلس شورای ملی، بنده پیشنهاد میکنم

رئیس - تصویب شد. پیشنهادی از طرف عمده از آقایان نمایندگان محترم شده است که تقاضا کرده‌اند کمیسیونی از شعب انتخاب شود و تجدید نظر در قانون استخدام کشوری بنماید.

(به شرح ذیل قرائت شد)

مجلس مقدس شورای ملی شیدالله ارکانه یکی از مسائلی که در جریان امور ادارات و تهیه بودجه و غیره اسباب زحمت و اشکال بوده و هست معایب و نواقص مواد قانون استخدام میباشد در دوره تقنینیه پنجم برای اصلاح امر کمیسیونی از شعب معین گردید که در قانسین استخدام تجدید نظر نموده و اصلاحاتی را که مقتضی میدانند به مجلس پیشنهاد کنند کمیسیون چند ماهه با حضور نمایندگان دولت مذاکره و مباحثه نموده و بالاخره سوادی را تهیه نمودند که پس از تصویب مجلس قائم مقام مواد فعلی و یا ضمیمه قانون استخدام شود لکن بواسطه گرفتاریهای ایام اخیر مجلس موفق به تصمیم در راپرت کمیسیون نشد نظر به اینکه اشکالات هنوز در کار باقی است و دائم اسباب زحمت مقامات مربوطه است و رفع آن لازم حتمی است امضاء کنندگان پیشنهاد سینمایند که کمیسیونی از شعب معین نشده و در عملیات کمیسیون سابق تجدید نظر کند و هرچه زودتر اصلاحات لازمه قانون استخدام را به مجلس پیشنهاد کند که تا وقتی کارهای مجلس زیاد نشده و فرصت هست این امر مهم را خاتمه داده و یک قسمت عمده از معایب کار ادارات و بودجه را از این راه خاتمه دهند: دشتی، اسفندیاری، بهبهانی، داور، دولت‌شاهی، اعظمی، معظمی، فیروز، احتشام‌زاده، شیروانی، روحی، سید کاظم، افشار، و جمعی دیگر.

رئیس - یک نفر از آقایان پیشنهاد کننده میتواند توضیح بدهد. آقای فهیمی، (اجازه)

فهیمی - این پیشنهادی را که با تصویب آقایان بنده تقدیم کرده‌ام خاطر آقایان مسبوق و مستحضر است توضیح زیادی لازم ندارد در دوره پنجم که اغلب آقایان تشریف داشتند میدانند که برای اصلاح قانون استخدام کمیسیونی معین شد و مجلس زحمت زیادی برای اصلاح آن کشید ولی به طوری که عرض شده است گرفتاریها بقدری بود که اجازه نداد از تصویب مجلس بگذرد و حالا مقتضی است باز کمیسیونی از شعب تشکیل شود و همان راپرت کمیسیون قدیم را تعقیب و راپرت آنرا حاضر کنند و تقدیم مجلس نمایند که از تصویب مجلس بگذرد و در ضمن عدل اگر اصلاحات دیگری هم لازم شد در مدت دو سال که وقت داریم اصلاح نمائیم که انشاءالله این قانون استخدام که غالباً اسباب زحمت ادارات میشود به اصلاحش موفق شویم.

رئیس - نسبت به اساسش گویا مخالفی نباشد. فقط در اینجا یک تقصی هست و آن این است که عمده اعضای کمیسیون معین نشده آقای حائری‌زاده، (اجازه)

حائری‌زاده - راجع به اصلاح قانون استخدام تصور نمیکنم در مجلس مخالفی باشد و البته لازم است معایب آن مرتفع شود ولی در موضوع ارجاع به کمیسیون خاص بنده مخالفم زیرا مطابق نظامنامه یک نفر نماینده نمیتواند در پیش از دو کمیسیون عضویت

امروز است بنده موافقم والا اگر بنا باشد آن حق از بین برود بنده مخالفم ولی اگر مجلس رأی بدهد بخصوص در مورد امروز عرضی ندارم.

رئیس - فقط راجع به امروز است. مخالفت خودتان را مسترد میدارید؟

آقاسید یعقوب - بلی.

رئیس - دستوری که سابقاً معین شده بود انتخاب کمیسیونها است اگر مطلب دیگری هست باید بر حسب رأی مجلس جزء دستور شود ولی فعلاً دو سه موضوع هست که به عرض مجلس میرسد بعد تکلیف دستور معلوم میشود. اولاً جواب خطابه مجلس است که از طرف اعلیحضرت همایونی چندین روز است رسیده و بواسطه اینکه جلسه علمی تشکیل نشد به تعویق افتاده است و حالا قرائت میشود.

(به شرح آتی خوانده شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی مشروحاً که طی شدن مقدمات امور داخلی مجلس شورای ملی و مهیا بودن برای انجام وظایف ملی مملکتی را اطلاع میداد باعث کمال مسرت گردید انتظار داریم که مجلس شورای ملی در این دوره بیش از پیش به احتیاجات و ضروریات مملکت متوجه شده اصلاحات منظوره را استقبال و ضمناً لریجی را که از طرف دولت در زمینه اصلاحات مزبور ارسال خواهد گشت با نظر موافقت کامل بنگرند تا ترقی و عمران مملکت چنانکه منظور نظر است بمنصه شهود آید موفقیت مجلس را در انجام وظائف ملی از خداوند متعال خواستاریم ۹ شهریور ۱۳۰۵.

رئیس - خبر کمیسیون عرایض و مرخصی راجع به مرخصی یک ماهه آقای آقاسید زین العابدین فومنی است کمیسیون هم تصویب کرده است قرائت میشود.

(به شرح ذیل خوانده شد)

آقاسید زین العابدین نماینده محترم فومنی برای رسیدگی به امورات مهمه محلی از شنبه هجدهم شهریور یکماهه مرخصی خواسته‌اند کمیسیون عرایض تصویب بنماید.

رئیس - رأی گرفته میشود به مفاد این راپرت آقایانیکه موافقت قیام فرمایند.

(اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. خبر دیگر راجع به مرخصی سه ماهه قای علیخان اعظمی کمیسیون هم تصویب کرده است.

(به شرح آتی خوانده شد)

آقای علیخان اعظمی نماینده محترم کرمانشاهان محض بردن پسرهای خود به سوریه برای تحصیل و ضمناً رسیدگی به امورات شخص خود از تاریخ ۹ شهریور سه ماه اجازه مرخصی خواسته‌اند و حقوق سه ماهه خودشان را تقدیم کتابخانه مجلس مقدس نموده‌اند کمیسیون عرایض و مرخصی تصویب بنماید.

رئیس - رأی گرفته میشود به مفاد این راپرت. آقایانیکه تصویب میکنند قیام فرمایند.

(اکثر برخاستند)

داشته باشد به استثناء کمیسیون محاسبات و انتخابات و ما یک کمیسیون هائی در مجلس داریم که در دوره های پیش به امتحان رسیده است کارهای زیادی ندارند مثل کمیسیون داخله و بنده معتقدم این قانون به کمیسیون داخله ارجاع شود که یک عده برای این قانون معطل نشوند و محروم شوند از اینکه بتوانند نظریات خردشان را در کمیسیون های دیگر راجع به قوانین اظهار کنند.

رئیس - آقای ملک مدنی. (اجازه)

هاشم آقاملک - بنده تصور میکنم چون این قانون استخدام باید خیلی درش دقت بشود لازم است اگر هم از شعب انتخاب میشود از هر شعبه دو یا سه نفر انتخاب شود که کاملاً در آن دقت شده و معایبش مرتفع شود و بنده از هر شعبه یک نفر را کافی نمیدانم.

رئیس - آقای داور. (اجازه)

داور - در اساس این لایحه مخالفی نیست و البته همه موافقت و اینجا ابتداء مذاکره در این بود که عده اش معین نیست و آقای رئیس هم تذکر دادند بعد آقای حائری زاده عنوان مخالفت با کمیسیون خاص را کردند بنده گمان میکنم خود آقای حائری زاده تصدیق بفرمایند که قانون استخدام یک قانونیست که با یک مطالعاتی که قبلاً درش شد تدوین شد و بعد در ضمن عمل به یک اشکالاتی برخورد یعنی اشکالات اداری و اشخاصی که در ادارات بودند حس کردند که یک اشکالاتی هست بنابراین کمیسیونی که برای این کار انتخاب میشود باید حتی الامکان سعی کرد که اعضایش (حالات) تخصص را بنده عرض نمیکم چون بدبختانه متخصص نداریم) ولی در هر حال اعضائی که برای این کار معین میشوند لاقلاً یک اطلاعات خاص اداری داشته باشند والا مقصود این نیست که هر عبارت را پس و پیش بکنند یا این ماده را بردارند و یک ماده دیگری بگذارند و از این نقطه نظر اگر بخواهیم نگاه کنیم خوبست آقای حائری زاده و سایرین همراهی بفرمایند و این قانون را که همه با اصلاح آن موافقت بگذارند برود به یک کمیسیون خاصی که در آنجا اصلاح شود. حالا البته کمیسیون داخله در انتخابات معموله مجلس انتخاب میشود بدون اینکه نظر خاصی به مسائل اداری داشته باشند و به طور کلی برای قضایای وزارت داخله است به این جهت اگر کمیسیونی به این ترتیب انتخاب شود به نظر بنده از برای پیشرفت اصلاح این قانون بهتر است و اما راجع به عده گمان کنم عده زیاد خوب نیست و برای ابتکار شش نفر از هر شعبه یک نفر انتخاب شود کافی است.

رئیس - پیشنهاد آقای حائری زاده قرائت میشود.

(به شرح ذیل قرائت شد)

بنده پیشنهاد میکنم قانون استخدام کشوری به کمیسیون داخله مراجعه شود.

رئیس - خیال میکنم چون کمیسیون موجود نیست نمیشود رأی گرفت. برطبق ماده ۲۳ باید به کمیسیون موجود برود توضیح بدهید. ولی این اشکال نظامنامه هست.

حائری زاده - ما در انتخابات شعب مجبوریم اشخاص

بی تناسب را به قریه معین کنیم و ممکن است در یک شعبه شخصی را که آقای داور در نظر دارند که متناسب باشد با اصلاح قانون استخدام نباشد و این نظری که آقای نماینده محترم اظهار فرمودند ممکن است در کمیسیون داخله بهتر اعمال شود چون کمیسیون داخله هم هنوز انتخاب نشده است ممکن است که از ده نفر یا هشت نفری را که برای آن کمیسیون انتخاب میکنند اشخاصی را انتخاب کنند که متناسب با اصلاح این قانون باشند و آقایان هم که عجله زیادی ندارند که امروز و فردا مشغول شویم به علاوه کمیسیون داخله را هم در ظرف همین امروز و فردا ممکن است از همان ده دوازده نفری که آقایان متناسب میدانند انتخاب کنند.

رئیس - علی ای حال نسبت به این پیشنهاد گمان میکنم نمیشود رأی گرفت زیرا مخالف با ماده ۲۳ نظامنامه است...

شیروانی - رأی به اصل پیشنهاد گرفته شود.

رئیس - راجع به عده اش چه میفرمائید؟

بعضی از نمایندگان - شش نفر کافی است.

رئیس - رأی گرفته میشود به کمیسیون منتخبه از شعب یعنی از هر شعبه یک نفر برای رسیدگی نمودن به این موضوع آقایانی که موافقت قیام فرمایند.

(اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. پیشنهاد دیگری از طرف عده زیادی از آقایان نمایندگان شده است در تحت ماده واحده بعنوان طرح قانونی.

(بمضمون ذیل خوانده شد)

مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی شیدالله ارکانه. نظر باینکه هیئت دولت هنوز معین و معرفی نشده و از طرفی برای مخارج مملکتی و ادارات بیش از چهارماه اول سال ۱۳۰۵ اجازه پرداخت از طرف مجلس صادر نکرده و فعلاً قریب به آخر ماه ششم سال است و اسور ادارات بواسطه تأخیر پرداخت مقرری و مخارج دچار اختلال است اعضاء کنندگان ماده واحده ذیل را پیشنهاد میکنیم که با قید دوفوریت از تصویب مجلس شورای ملی بگذرد:

ماده واحده - وزارت مالیه مجاز است ماده اول قانون مصوب مورخه ۲۱ بهمن ۱۳۰۴ بضمیمه تبصره راجع به پرداخت بودجه چهارماه اول ۱۳۰۵ را نسبت به دو ماه اسرداد و شهریور ۱۳۰۵ تجدید نماید - عراقی - مدرس - حسن ملک التجار - دکتر محمد مصدق - بامداد - بهار - (و جمعی دیگر از آقایان نمایندگان)

رئیس - فوریت اول این طرح مطرح است. آقای فاطمی (اجازه)

فاطمی - موافقم.

رئیس - آقای داور (اجازه)

داور - موافقم.

رئیس - آقای یاسائی (اجازه)

یاسائی - بنده مخالفم.

رئیس - بفرمائید.

رئیس - آقای فاطمی (اجازه)

فاطمی - بنده اولاً از قسمت آخر بیانات آقا شروع میکنم که فرمودند وکیل نمیتواند پیشنهاد خرج بکند. هیچ همچو چیزی نیست اینکه در نظامنامه نوشته است راجع به قانون بودجه است که علاوه بر آنچه دولت پیشنهاد کرده وکیل نمیتواند در مجلس چیزی پیشنهاد کند والا پیشنهاد خرج کردن در هیچ جای نظامنامه منع نشده است علاوه فرمودید بهتر این بودعوض اینکه این طرح را بیاوریم دولت را معین میکردیم و خود دولت این پیشنهاد را میکرد. بنده تصور میکنم در هیچیک از این مجالس شش گانه این سابقه را داشته باشیم که بمحض اینکه به مجلس شورای ملی استعفاى رئیس الوزراء اطلاع داده شد بفاصله یک ساعت مجلس تمایل خودش را اظهار کرده شده در صورتیکه در چندروز قبل که آقای رئیس الوزراء استعفا فرمودند نزدیک ظهر بود بعد از ظهر هم تمایل مجلس معین شد و بعرض همایونی رسید بعد اظهار شد که آقای مستوفی ثانیاً استعفا فرمودند بلافاصله باز مجلس تشکیل شد حالا اگر یک مشکلات دیگری هست (که خودمان هم در خارج مشغول هستیم که آن مشکلات رفع شود و یک رئیس الوزرائی معین کنیم و بیاید به مجلس معرفی شود) این مانع از این نیست که تمام کارهای مملکت و چرخهای ادارات لنگ شود برای اینکه ما سگوتیم خوب است صبر کنیم تا هیئت دولت بیاید گویا شما از خارج بخوبی اطلاع ندارید که بدانید که نظمیته ها و اسنیه های ولایات به چه حال پریشانی هستند ادارات گمرک درباره جاها تعطیل کرده اند بواسطه اینکه آنها باید مخارجشان بوسیله برسد. اگر از خارج اطلاع ندارید ممکن است مراجعه کنید به همین افراد آژان نظمیته در همین شهر طهران که با این حقوق مختصر باید پاسبانی بنده و جناب عالی را بکنند به بینند چه حالی دارند. حالا آمدیم سراصل موضوع که آیا این مسئله قانونی است یا نیست بقیه بنده کاملاً قانونی است و مجلس شورای ملی میتواند این کار را بکند نظامنامه هم که فرمودید در این مورد وارد نیست برای اینکه این راجع به یک مورد خاص است یعنی راجع بودجه مصوب مملکتی است که از تاریخ چندم بهمن از تصویب مجلس گذشته و امروز ما بموجب این پیشنهاد دو ماه دیگر آن قانون را تمدید میدهیم...

یاسائی - مسئول اجرائش کیست؟

فاطمی - مسئول اجرائش هم فرق نمیکند امروز اگر وزیر در سر وزارتخانه هائیت خیال نفرمائید که خیلی تفاوت میکند و بلی یک چیزهائی است که مربوطه به پلیتیک ژنرال مملکت است البته امروز درش صحبت نمیشود ولی در کارهای جاری دعواوی عیناً مثل آنوقت است که وزیر هست، معاونین هستند، ادارات هستند و مشغول کارند و بنده هم به آقایان اطمینان میدهم که بهیچوجه من الوجوه پرداخت حقوق این دو ماه با ماههای گذشته فرقی نداشته باشد و با دقتهائی که بعمل میآید جای نگرانی نیست بنده بهیچوجه این را مخالف نظامنامه نمیدانم و اینهم یک سابقه نمیشود برای

یاسائی - چون بنظر بنده ابتداء باید رأی بقابل توجه بودن این لایحه گرفته شود بعد بفوریتش (در نظامنامه بنظر اینطور است) در هر حال چون بنده با اساس این لایحه مخالفم چه با فوریت اولش و چه با فوریت دوشش و همینطور با قابل توجه بودنش لهذا عرض میکنم که اگر مقدسه این طرح را با دقت مطالعه کنید می بینید نوشته است نظر باینکه دولتی نیست ما این کار را خواهیم کرد بنظر بنده این یک طرح خیلی غریب و عجیبی است. ما بجای اینکه این طرح را پیشنهاد کنیم اگر بیشتر سعی میکردیم ودقت صرف میکردیم که یک رئیس الوزراء مسؤلی را بیاوریم و خود او این تقاضای یک دوازدهم یا دودوازدهم را میکرد بهتر بود. در هر حال بنده تصور میکنم که نظامنامه اجازه نمیدهد ما یک همچو طرحی را اجرا کنیم. ماده ۲۴ نظامنامه میگوید: هر طرحی که راجع بیک وزیر مسؤلی باشد باید بموجب قانون اساسی آن طرح در مجلس با حضور وزیر مسؤل آن امر مطرح شود. این ماده واحده البته قانون است راجع به خرج است. چهار میلیون خرج است. شما دو دوازدهم تصویب میکنید یعنی اجازه میدید که چهار میلیون خرج توسط پیشنهاد نمایندگان با نبودن یک دولتی که مجری او باشد شود و این ترتیب بنظر بنده چندان سابقه خوبی نیست و بنظر بنده این ماده واحده مسؤل اجرا لازم دارد بالاخره هیچ قانونی مجلس نمیتواند بگذراند راجع با مسؤل دولتی که مسؤل اجرائش یک وکیل باشد مگر راجع با مسؤل قضایای مربوطه به خود مجلس. در هر صورت بالاخره وزیر مسؤل این کیست؟ کی را مسؤل اجرای این قانونی که الآن میخواهید بگذرانید و اجازه بدهید که چهار میلیون خرج بشود میکنید؟! و بالاخره به همین ملاحظه است که نظامنامه پیش بینی کرده است که وزیر مسؤل باید باشد یعنی در آن موقعیکه این قبیل لوایح و طرحها مطرح میشود باید وزیر مسؤل حضور داشته باشد و بنده در این مورد بخصوص چندان مخالفت شدیدی ندارم ولی میترسم که این سابقه بشود. در دوره پنجم خوب بخاطر دارم دوسه فقره طرح هائی آمد راجع بمخارج جزئی که در آن موقع باستناد ماده ۲۴ نظامنامه آن طرح اصلاً مطرح نشد و اگر رجوع بفرمائید بصورت مجلس های گذشته ملاحظه خواهید فرمود که گفته شد چون وزیر مسؤل حاضر نیست نمیشود این طرح را در مجلس مطرح نمود برای اینکه در آن یک مقدار خرجی منظور است. در هر صورت این پیشنهاد و این طرح و این قانون مسؤل اجرائش معلوم و معین نیست و دولتی در کار نیست که مسؤل اجرائش و پیشنهاد هم سهم است و راجع بچهار میلیون خرج است. و بالاخره ممکن است سابقه بشود برای یک مخارجی که یک روز یک عده از وکلا باستناد همین سابقه و همین ماده واحده پیشنهادی بکنند و برخلاف قانون ما آنرا تصویب کنیم آن فلسفه که منظور واضح نظامنامه بوده است (و البته منظور نظر آقایان هم هست) که وکیل نمیتواند پیشنهاد خرج بکند آن فلسفه الآن هم باید منظور باشد.

بعضی از نمایندگان - اینطور نیست

یاسائی - اینطور هست.

سایر موضوعات زیرا این یک قانونی مصوب دوره پنجم است که شما امروز دوماه تمدید سیدید.

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کفایت.

رئیس - کفایت؟ (بعضی گفتند «کفایت»)

آقای سعید یعقوب - بنده عرضی دارم.

رئیس - مذاکره در فوریت است هنوز باصل موضوع

نرسیده ایم.

آقای سعید یعقوب - پول بدیم جرائد را سانسور کنند؟!!

رئیس - بی اجازه خواهش میکنم صحبت نفرمائید، مقصود

از این پیشنهاد فوریت باورقه اخذ رأی شود چه چیز است؟

فاطمی - در اصل موضوع.

رئیس - در اصل موضوع که باورقه رأی گرفته خواهد شد،

رأی گرفته میشود به فوریت اول این طرح آقایانی که موافقت قیام

فرمایند.

(اغلب نمایندگان قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد، فوریت ثانی مطرح است، آقای

آقای سعید یعقوب. (اجازه)

آقای سعید یعقوب - بنده خیلی متأسف هستم در یک سوردیکه

خیلی باید صحبت کنم و جائی است که حق و کلاست، حق و کلا

نظارت در جمع و خرج است که این پولی را که نمایندگان اجازه

سیدهند همانطور که آقای نماینده همفراکسیون بنده آقای یاسائی بیان

کردند سه سؤال خرج چیست؟ مثلاً یک میلیون و نیمش را باید

به وزارت داخله بدهند وزیر داخله که نداریم بنده میخواهم سؤال

کنم از وزیر داخله، خوب وزیر داخله که نداریم از کی سؤال کنم؟

بنده این پول را که سیدهم و از طرف نماینده هستم و امین ملت

هستم و اینجا اجازه می دهم و این ورقه رأی خودم را میگذازم و

به وزارت داخله پول سیدهم وقتی بخواهم از او سؤال کنم که این

پول را میگیری چرا مطبوعات را سانسور میکنی یا این پول را

میخواهم بدهم به اسنیه که بصر مردم چه بیاورد بنده از کی سؤال

کنم؟ میخواهم از وزیر عدلیه سؤال کنم که چرا این قوانین را

پاسال میکنید. بنده که رأی سیدهم که یک میلیون به وزارت عدلیه

بدهند این پول را سیدهم که قوانین را نسبت به متن درست اجرا

بکنند از همه طرف فریاد بلند میشود که ادارات گرسنه هستند چه

کنیم؟ ما باید سعی کنیم که قانون در تمام مملکت اجرا شود آخر

آن اشخاصی که در سرحد فارس زندگانی میکنند و اموال آنها را

سارقین میبرند آنها هم ایرانی هستند نگاه کنید به این دردهائی که

هست بنده میخواهم سؤال کنم کی حافظ اسوال آنها است شاید شما

هم با من همراهی نکنید برای اینکه در طهران چنان گرفتار هو و

جنجال هستید که آی حقوق مستخدمین نرسید. آی حقوق ادارات

نرسید. آی شهریه بیره یا فلان اعیان و فلان شخص گرسنه است

پس باید اجازه بدهید. بنده این دردها را بشما عرض میکنم. جائی

که وکیل میتواند حرف بزند در موقع جمع و خرج است و غیر از این

وقت نداریم. بنده کاملاً فرمایش آقای فاطمی را تصدیق میکنم

که این دوماه را باید مساعدت کرد لیکن این دردها را هم باید

میکم که یک برج حقوق داده شود مابقی بماند تا دولت معرفی
بشود و برده بیاید بمجلس و از تصویب مجلس بگذرد.

رئیس - آقای فیروزآبادی (اجازه)

فیروزآبادی - بنده نظر باینکه ادارات دولتی دوچار سختی

نباشند و معاششان اقلاً بآنها برسد که بتوانند جریان اداری خودشان

را به پیمایند پیشنهاد کردم یک برج بآنها داده شود و یک برج

دیگرش بماند تا کابینه وزراء معین شود و بودجه های خودشان را

بمجلس بیاورند بعد یک برج دیگر تصویب شود.

رئیس - مقصود آقا اصولاً این است که بجای دوماه یک

ماه معین شود - آقای عراقی (اجازه)

عراقی - بنده خیال میکنم همین فرمایش خود آقای فیروز

آبادی دلیل است براینکه هر دو برج را قبول کنند برای اینکه

امروز هیجدهم برج است و قریب دوماه است که ادارات حقوق

نگرفته اند آنوقت بودجه هم که اینطور میفرمائید بعد از آمدن نازه

باید برود بکمیسوین بودجه چه قدر طول میکشد تا کمیسوین

تصویب کند بعد بیاید بمجلس آنوقت اینجا تصویب شود معنیش

این است که پنج ماه دیگر ادارات رئیس و سایر مستخدمین جزء که

هیچ ندارند منتظر شوند تا بودجه شان تصویب شود و این نمیشود

لهذا بنده از آقا استدعا میکنم که پیشنهاد خودشان را مسترد

بفرمایند و موافقت بفرمایند که همان دو برج تصویب شود.

رئیس - (خطاب به آقای فیروزآبادی) مسترد فرمودید؟

فیروزآبادی - بلی.

رئیس - رأی گرفته میشود بماده واحده با ورقه آقایانیکه

موافقت ورقه سفید والا ورقه کبود خواهند داد.

(اخذ آراء بعمل آمد)

رئیس - اخذ آراء تمام شد.

(استخراج آراء بعمل آمده شصت و چهار ورقه سفید تعداد شد)

رئیس - عده حضار ۷۱ با کثرت ۶۴ رأی تصویب شد.

میرزا اسمعیل خان نجومی - عطاءالله خان روحی - میرزا علی

حق نویس - میرزا خلیل خان فهیمی - عطاءالله خان پالیزی - میرزا

محمدخان معظمی - سهرابخان ساگینیان - میرزا عبداللهخان

نگهبان - لطفالله لیتوانی - میرزا علیخان اعظمی - علی زارع - میرزا

سید مهدیخان ناظمی - فیروز میرزا فیروز - محمدآخوند - باسداد -

میرزا حسنخان فرهمند - ذوالقدر - حاج اسدالله زوار - میرزا رضاخان

افشار - حاج آقا اسمعیل عراقی - ملک ایرج پور تیمور - میرزا عبداللهخان

نظامی - حاج میرزا حبیب الله امین - میرزا علیخان حیدری - میرزا

عبدالباقی - میرزا سیداحمدخان اعتبار - میرزا حسینخان جلالی

حاج علی اکبر امین - میرزا صادق خان خواجوی - میرزا حسنخان

اسفندیاری - عباس میرزا فرمانفرمایان - هاشم آقا ملک مدنی - میرزا

حسینخان سوفر - میرزا ابراهیم امام جمعه اهر - میرزا محمد تقی بهار

محمد تقیخان اسعد - حاج سید عبدالعلی طباطبائی دینا - محمدعلی

میرزا دولت شاهی - شیخ العراقرین بیات - شیخ الاسلام ملایری -

ثقة الاسلام بروجردی - سید حسن مدرس - امیرحسینخان ایلخانی -

حسین دادگر - دکتر سنگ - غلامحسین میرزا مسعود - میرزا هاشم

آشتیانی - میرزا سیدعلی - میرزا سیداحمد بهبهانی - میرزا سیدمهدی
سعدالتوریه - میرزا عبداللهخان وثوق - دکتر مصدق شیخ محمد
علی امام جمعه شیراز - کی استوان - شیروانی - احتشام زاده - داور
سید کاظم یزدی - شیخ علی دشتی - نویخت - جهانشاهی - میرزا
حسینخان وزیری - میرمتاز.

رئیس - کمیسوینها بماند برای جلسه بعد؟ چیز دیگری

در دستور نداریم - جلسه آتی را آقایان میفرمایند چه روزی باشد؟

بعضی از نمایندگان - سه شنبه.

رئیس - مخالفی ندارد.

(گفته شد خیر)

رئیس - جلسه آتی روز سه شنبه چهار ساعت قبل از ظهر.

شیروانی - اجازه میفرمائید راجع به دستور عرض بکنم.

رئیس - بفرمائید.

شیروانی - بنده می بینم هر روز آقایان در اینجاست شریف

میآوردند و وقتیکه جلسه تمام میشود میفرمایند چیزی در دستور

نداریم در صورتیکه مذاکراتی همه آقایان نمایندگان دارند و متأسفانه

این مذاکرات وقتی گل میکند که یک لوابیح مهم فوری ما در دست

داریم و آنوقت وقت مجلس را صرف این کارها می کنیم و بالاخره این

مطالب هم بک چیزهایی است که بنده از محل خودم آقای حایری زاده

راجع بیک سیداستی - و آقای آقا سید یعقوب راجع بیک مطلبی یا

فلان وکیل راجع بسانسور و بالاخره همه یک دردهائی دارند و موقع

هم یک موقعی است که ما در دستور یک چیز فوری مهمی نداشته

باشیم و بالاخره بنده یک عرایض برای جلسه آتی دارم که اجازه

خواسته و عرض می کنم سایر آقایان هم مطالبی دارند - بنابراین بنده

عقیده ام این است که آقایان هر مطالبی دارند بفرمایند که پس از

اینکه لوابیحی بمجلس بیاید وقت مجلس صرف مذاکراتی که مانع

کارهای مهم باشد نشود.

رئیس - آقای روحی - (اجازه)

روحی - بنده با این نظر کاملاً مخالفم زیرا عقیده دارم وقتی

یک نفر نماینده یک اظهاری می کند باید کاملاً ترتیب اثر داد شود

حرفهای بلا اثر زدن معنی ندارد - ما که فعلاً دولتی نداریم درددل

برای کی بکنیم - از کی شکایت کنیم - اگر ممکن است بنده هم

مواقف جلسه خصوصی بکنیم آقایان هم هستند و تاظهر درددل

کنند و لا در مسائل مملکتی فعلاً دولتی نیست که ما صحبتی بکنیم

و بالاخره بنده عقیده دارم که یک نماینده هیچ وقت نباید حرف بزند

الا وقتی که ترتیب اثر داده شود.

رئیس - علی ای حال در سه شنبه اختلافی نیست.

جمعی از نمایندگان - خیر.

رئیس - جلسه آتی سه شنبه چهار قبل از ظهر دستور انتخاب

کمیسوینها و اگر چیز دیگر هم پیدا شد تکلیفش معین میشود.

(مجلس یک ربع بعد از ظهر ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی - سید محمد تدین

منشی - منشی بامداد

منشی - منشی بامداد